

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 115. ÉVFOLYAMA

1980. AUGUSZTUS • XXIX. ÉVFOLYAM 8. SZÁM

T A R T A L O M

<i>Kohán, Stefan:</i> Ültetvénytípusnyárfa termesztési tapasztalatok a Szlovák Szocialista Köztársaságban	337
<i>Dr. Rácz József:</i> Erdészeti víztározók helyének kiválasztása	343
<i>Csötönny József:</i> A dolgozók szállításáról	347
<i>Dr. Solymos Rezső:</i> Átfogó melioráció az erdőgazdaságban	351
<i>Szentkúti Ferenc:</i> Az erdőgazdálkodás fejlődésének tendenciái és az erdőrendezés	357
<i>Dr. Molnárka János:</i> Barátaink és ellenségeink, a gombák	360
<i>Dr. Gál János:</i> Az Erdészeti és Faipari Egyetem együttműködése a szovjet társintézményekkel	363
<i>Dr. Ghimesy László:</i> Értékes tartalék fafajunk, a törökmogyoró	365
<i>Kiss Miklós:</i> Hozzászólás az „Értékes tartalék fafajunk, a törökmogyoró” című tanulmányhoz	369
<i>Dr. Papp Tivadar:</i> Gondok a bükk természetes felújításával a Mecsekben	371
<i>Jereb Katalin:</i> Akalmasságvizsgálatok az erdőgazdaságban	375

Címkép: Az MTA elnöke az ERTI gödöllői arborétumában

1. háttérkép: Akác fajtakísérleti terület a gödöllői arborétumban

(Fotó: ERTI, Michalowszky I. felvételei.)

СО Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Kohan, Sh.:</i> Опыт выращивания тополей в виде плантаций в Словацкой Социалистической Республике	337
<i>Д-р Рац Я.:</i> Выбор места для лесохозяйственных водохранилищ	343
<i>Чепень Я.:</i> О перевозке трудящихся	347
<i>Д-р Шольмос Р.:</i> Всеохватывающая мелиорация в лесном хозяйстве	351
<i>Сенткути Ф.:</i> Тенденции развития ведения лесного хозяйства и лесоустройство	357
<i>Молнарка Я.:</i> Грибы — наши друзья и враги	360
<i>Д-р Гал Я.:</i> Сотрудничество Университета лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности с советскими соучреждениями	363
<i>Д-р Гимеш Л.:</i> Ценная запасная древесная порода в Венгрии — лещина древовидная	365
<i>Кис М.:</i> Высказывание в связи с работой «Ценная запасная древесная порода — лещина древовидная»	369
<i>Д-р Пал Т.:</i> Заботы по естественному возобновлению бука в горах Мечек	371
<i>Йереб К.:</i> Испытания способности в лесном хозяйстве	375

C O N T E N T S

<i>S Kohán:</i> Experiences of poplar growing in plantation-type forests in the Slovakian Socialist Republic	337
<i>Dr. J. Rácz:</i> Choosing the location of water reservoirs in the woods	343
<i>J. Csötönny:</i> About the transportation of forest workers	347
<i>Dr. R. Solymos:</i> A comprehensive melioration in Forestry	351
<i>F. Szentkúti:</i> Development trends in Forestry and the Forest Management	357
<i>J. Molnárka:</i> Mushrooms — our friends and enemies	360
<i>Dr. J. Gál:</i> The cooperation between the University of Forestry and Wood Industry of Sopron and the Soviet institutions	363
<i>Dr. L. Ghimesy:</i> A valuable potential species — <i>Corylus colurna</i>	365
<i>M. Kiss:</i> Remarks to the article „A valuable potential species — <i>Corylus colurna</i> ”	369
<i>Dr. T. Papp:</i> Problems with the natural reproduction of beech stands in the Mecsek Mountains	371
<i>K. Jereb:</i> Personal suitability tests in Forestry	375

A Z E R D Ő

az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: Dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest, II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: Budapest, Pf.: 17. 1277. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest, VII., Lenin krt. 9–11. Levélcím: Budapest, Pf.: 223. 1906. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; terjeszti még a Posta Központi Hírlapiroda (Budapest, V., József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy évre: 90.— Ft, egyes szám ára: 8.— Ft. Külföldön terjeszti a „Kultúra” Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat (Budapest, Pf.: 149. H–1389.), az évi előfizetés ára: 7 \$.

Révai Nyomda Egri Gyáregység, Eger — 80. 8. 2183. — Felelős vezető: Vilček János.

ÜLTETVÉNYSZERŰ NYÁRFATERMESZTÉSI TAPASZTALATOK A SZLOVÁK SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁGBAN

KOHAN, STEFAN

Az eredményes nyártermesztést csak széles körű nemzetközi alapokon lehet megvalósítani. Szlovákia hazánkhoz csatlakozó részeinek környezeti, termőhelyi viszonyai a miénkkel közel azonosak. Így az ott, 1959-ben kezdett nyártermesztési kísérletek a hazával összevethető eredményeket adták. Az 'I 214' valamennyi termőhelyen és hálózatban a legjobb magassági, vastagsági és ennek megfelelő fatömegnövedéket ér el és meghaladja az óriás- és a hollandnyárat. A szlovákiai és a magyarországi egyeztetett nyárkísérletek alapján az SZSZK erdőgazdasági kutatóintézete javasolja a magyar nyárfatermesztési modellábrák használatát a szlovákiai nyártermesztésben.

Az ültetvénytípusú nyárasok telepítése az SZSZK-ban 1959-ben kezdődött. Az 1964-ig terjedő időszakban nyárfaultetvényeket túlnyomórészt mezőgazdasági művelés alatt álló területeken létesítettünk véghasználati hálózatban. Felteteleztük ugyanis, hogy a tág hálózatban telepített nyárfaultetvényekben lehetővé válik a rendszeres mezőgazdasági köztreshasználat is. A tapasztalatok azonban azt mutatták, hogy a nyárasok erőteljes korona- és gyökérhatása következtében a mezőgazdasági növények hozama jelentősen csökkent. Ezen túlmenően megfelelő géprendszerek hiányában lehetetlenné vált a mezőgazdasági munkálatok gépesítése is.

A szerzett tapasztalatok alapján nyárfaultetvényt 1965-től már csak erdőfelújításként telepítettünk, főként olyan termőhelyeken, amelyeken létesítésük eredményesnek és gazdaságilag indokoltnak ígérkezett. Az említett időszakban a kísérleti nyárfaultetvények telepítését kiterjesztettük a szárazabb, ún. határtermőhelyekre is. Ennek jelentőségét elsősorban abban látjuk, hogy kiértékelésük eredményei alapján lehetővé válik az eredményes nyárfatermesztés olyan területeken is, amelyek az utóbbi évek vízrendezési munkálatainak következtében szárazabbakká váltak. Az intenzív nyárfatermesztési kutatások részeredményeinek értékelésével *Cifra* (1970) és *Kohán* (1977) foglalkoztak.

Eddigi kutatási eredményeink alapján az intenzív nyárfatermesztés feltételeit az SZSZK termőhelyi viszonyai között bizonyos agro- és biotechnikai eljárások alkalmazásával biztosíthatjuk. Ezek közé sorolható elsősorban a teljes gépi talaj-előkészítés, a magas hozamú, gyors növekedésű fajták termesztése, a teljes gépi talajápolás, valamint a nyésés és erdővédelmi gondoskodás. Bár a mezőgazdasági köztreshasználat bizonyos esetekben célszerű lehet, nem elengedhetetlen feltétele az intenzív nyárfatermesztésnek.

A nyárfaultetvények telepítését végezhetjük tág, vagyis véghasználati hálózatban (30 m²-nél nagyobb ültetési növőterrel), közepes hálózatban (9–25 m²-es növőterrel), illetve sűrű (9 m²-ig terjedő növőterű) hálózatban. A tág hálózatban telepített nyárfaultetvények esetében nevelővágást nem tervezünk, célunk a legértékesebb rönkválasztékok termesztése. A közepes ültetési hálózatok alkal-

A kísérleti területek adatai

Sor- szám	A terület megne- vezése	Folyó- árterület	Erdőtípus- csoport	Erdő- típus- szám	Fizikai talaj- féleség	A talaj kém- hatása	Hálózat m	Ültetési növéte- r m ²	ha-ra eső törzs- szám
1.	Prietrž	Duna	Querceto- Fraxine- tum	932	vályog	lúgos	6 × 5,2	31,2	321
2.	Balogszög	Latorca	Querceto- Fraxine- tum	932	agyagos vályog	mérsékelt- ten sava- nyú	10 × 10	100,0	100
3.	Čonkáš	Ung	Ulmeto Fraxine- tum popu- leum	942	homokos vályog	semleges	6 × 5,2 4 × 4	31,2 16,0	321 625
4.	Mogyoró- szög	Latorca	Ulmeto Fraxine- tum car- pineum	951	vályog	mérsékelt- ten sava- nyú	6,5 × 6,5 4 × 4	42,0 16,0	237 625
5.	Stará- Tehelňa	Duna	Ulmeto Fraxine- tum car- pineum	951	agyagos vályog	lúgos	6,5 × 6,5 4 × 4	42,2 16,0	237 625
6.	Selice- Báb	Vág	Ulmeto Fraxine- tum car- pineum	952	homokos vályog	gyengén lúgos	8 × 8 8 × 4 4 × 4	64,0 32,0 16,0	156 312 625
7.	Jelka	Duna	Ulmeto Fraxine- tum car- pineum	952	homok	gyengén lúgos	6 × 5,2 4 × 4	31,2 14,0	321 625
8.	Bofany	Latorca	Ulmeto Fraxine- tum car- pineum	954	agyag	mérsékelt- ten sava- nyú	6 × 6	36,0	278

Magyarázat: 932 = Szedres tölgy-köris, humuszos öntésen
 942 = Csalános szil-köris, nyárral
 951 = Nedves szil-köris, gyertyánnal
 952 = Csalános szil-köris, gyertyánnal
 954 = Száraz szil-köris, gyertyánnal

mazásánál csupán egy, túlnyomóan sematikus nevelővágást irányzunk elő papirfa-, ill. rönkfatermesztési céllal. A sűrű ültetési hálózatokat viszont akkor alkalmazzuk, amikor célunk a rövid vágásfordulójú cellulózníyasok termesztése.

A következőkben nyolc kísérleti nyárfaültetvény fatermesztését értékeljük. A kísérleti nyárfaültetvényeket úgy választottuk ki, hogy azok egy bizonyos termőhelyi típust képviseljenek az SZSZK nyárfaatermesztési szempontból jelentős területein. A kísérleti nyárfaültetvények erdőtípológiai (termőhelyi) és talajviszonyairól, valamint az ültetési hálózatról, növéterről és az egy hektárra eső törzsszámról az 1. táblázat tájékoztat. A táblázatból láthatjuk, hogy a kísérleti nyárasok a Duna, Vág, Latorca és az Ung egykori öntésén kialakult termőhelyein állnak, amelyek közül kettő (a Prietrž és Balogszög elnevezésű) jelenleg is a hullámtérben található.

A kísérletekben a laza homoktól a nehéz, kötött agyagig úgyszólván valamennyi fizikai talajféleség megtalálható.

A kísérleti nyárfaültetvények teljes talaj-előkészítés utáni telepítéséhez az 'I-214' olasznyárat, az óriásnyárat, valamint egy esetben a hollandnyárat használtuk, amelyeket véghasználati tág hálózatban (6 × 5,2 m—10 × 10 m), ill. öt területen (Čonkáš, Mogyorószög, Stará Tehelňa, Selice-Báb, Jelka) a tág hálózat mellett még közepes (4 × 4 m) hálózatban is ültettünk ki. A telepítést követő

A nyárfajták növekedési adatai a kísérleti területeken

Sor-szám	Terület megnevezés	Fajta	Kor (év)	Ültetési hálózat m	Átlag-mag. m	Magass. átl.növ. m	Átl. mellm. atm.	Vastags. átlag.növ. cm	Körlap-összeg m ² /ha
1.	Prietrž	'I 214' OLN	11	6 × 5,2	26,2	2,4	33,7	3,1	28,6
2.	Balogszög	ONY	20	10 × 10	27,0	1,3	44,8	2,2	15,8
3.	Čonkáš	'I 214' OLN	13	6 × 5,2	23,9	1,8	33,4	2,6	28,4
				4 × 4	24,0	1,8	30,4	2,3	23,2
		HOLN	13	6 × 5,2	22,1	1,7	29,3	2,3	22,7
				4 × 4	21,6	1,7	27,8	2,1	19,8
ONY	13	6 × 5,2	23,2	1,8	27,7	2,1	19,8		
		4 × 4	23,4	1,8	26,9	2,1	18,1		
4.	Mogyorószög	'I 214' OLN	12	6,5 × 6,5	22,8	1,9	37,9	3,2	27,0
				4 × 4	23,6	2,0	31,4	2,6	23,9
		ONY	12	6,5 × 6,5	22,2	1,8	29,8	2,5	16,7
				4 × 4	22,4	1,9	24,3	2,0	14,6
5.	Stará Tehelňa	'I 214' OLN	14	6,5 × 6,5	27,2	1,9	37,2	2,7	26,0
				4 × 4	28,4	2,0	33,0	2,4	26,8
		ONY	14	6,5 × 6,5	24,5	1,7	31,8	2,3	19,2
				4 × 4	26,0	1,9	28,5	2,0	20,2
6.	Selice-Báb	'I 214' OLN	20	8 × 8	28,7	1,4	51,2	2,6	32,6
				8 × 4	30,0	1,5	41,9	2,1	30,7
				4 × 4	29,3	1,5	36,6	1,8	37,4
7.	Jelka	'I 214' OLN	13	6 × 5,2	20,8	1,6	28,7	2,2	22,1
				4 × 4	22,5	1,7	27,8	2,1	20,4
8.	Bofany	'I 214' OLN	15	6 × 6	23,2	1,5	31,3	2,1	21,8

2—4 évben mezőgazdasági közteshasználat folyt, míg a további években teljes gépi talajművelést végeztünk. Nagy figyelmet szenteltünk a koronaalakításnak és a nyelésnek. A közepes (4×4 m) hálózatban a telepített ültetvényekben a záródás után egy sematikus (átlós irányú) kb. 50%-os erélyű nevelővágást alkalmaztunk, aminek következtében az ültetési hálózat 5,6×5,6 m-re növekedett, míg a hektáronkénti törzsszám 312-re csökkent. (A teljesség kedvéért még megjegyezzük, hogy a Selice-Báb elnevezésű terület 8×4 m-es parcelláján egy, kb. 30%-os erélyű nevelővágást végeztünk.)

Lehetőségünk nyílt arra, hogy az 'I 214' olasznyárra és az óriásnyárra vonatkozó adatainkat összehasonlítsuk a Halupa—Kiss (1978) által szerkesztett ERTI fatermesztési modelltablák adataival, és egyben meghatározzuk azok jövőbeni alkalmazásának lehetőségeit az SZSZK viszonyai között.

Az egyes fajták átlagos magasságának összehasonlításából kitűnik, hogy valamennyi termőhelyen és minden ültetési hálózatban a legjobb magassági növekedést az 'I 214' olasznyár érte el, utána következett az óriásnyár, majd pedig a hollandnyár. Az említett sorrend megfelel a populációkban elért eredményeknek. A legmagasabb százalékos különbséget az 'I 214' olasznyár és az óriásnyár magassági adatai között mind a véghasználati (11%), mind pedig a közepes (9%) hálózat esetében a Stará Tehelňa elnevezésű kísérleti ültetvényen észleltük, amely kötött talajon áll. A tág és a közepes hálózatban telepített ültetvények között magassági növekedés tekintetében ugyanazon termőhelyen jelentős különbséget nem észleltünk, amiben bizonyos szerepet játszik a nevelővágások idejében történt elvégzése is. A legjobb magassági növekedést az egyes kísérleti területek közül a Prietrž elnevezésű nyárfaultetvényben tapasztal-

taltuk, amely a *Querceto-Fraxinetum* erdőtípuscsoportozáshoz tartozó dunai hullámterén áll, és ahol az 'I 214' olasznyár magassági átlagnövedéke 11 éves korban 2,4 m. Az *Ulmeto-Fraxinetum populeum* (Čonkáš), valamint az *Ulmeto-Fraxinetum carpineum* (Mogyorószög, Stara Tehelňa) nedvesebb típusaihoz tartozó kísérleti nyárfaültetvények magassági növekedése 11—15 éves korban lényegében kiegyenlített. Ezzel szemben a szárazabb homoktalajon (Jelka) és a kötött anyagtalajon (Bofany) álló ültetvényeken az 'I 214' olasznyár már lényegében kiegyenlített. Ezzel szemben a szárazabb homoktalajon (Jelka) és Selice-Báb) kísérleti területek kisebb magassági átlagnövedéke viszont arról tanúskodik, hogy a 15. év után a magassági növekedés lassul.

A legnagyobb vastagsági növekedést ugyancsak az 'I 214' olasznyár érte el, valamennyi termőhelyen és minden ültetési hálózaton. E tekintetben azonban mind az egyes fajták, mind pedig az egyes hálózatok között lényegesen nagyobbak a különbségek, mint a magassági növekedés esetében. A véghasználati hálózatok ugyanis mindig pozitívan befolyásolják a vastagsági növekedést, annak ellenére, hogy a közepes hálózatban létesített területeken a nevelővágásokat idejében elvégezzük. A legnagyobb vastagsági átlagnövedéket (3,2 cm) a 12 éves, Mogyorószög elnevezésű területen észleltük az 'I 214' olasznyárnál, 6,5×6,5 m ültetési hálózatban. Ami a termőhely hatását illeti, vastagsági növekedés tekintetében is érvényesek a magassági növekedés értékelésénél tett megállapítások. Ugyanakkor azonban lényegesnek tartjuk azt a megállapításunkat is, hogy az intenzív nyárfatermesztésben alkalmazott agrotechnikai eljárások segítségével csaknem 50%-kal nagyobb vastagsági növekedés érhető el, mint az állományszerű nyárfatermesztésnél. Eddig eredményeink azt mutatták, hogy a vastagabb választékok termesztésére a tág hálózatban telepített 'I 214' olasznyár, míg a cellulóznárasok telepítésére inkább a közepes hálózatban ültetett óriásnyár látszik alkalmasnak.

Az intenzív nyárfatermesztésben legnagyobb jelentőséggel a fatömeg bír, ez döntően befolyásolja a fatermesztési módszer gazdaságosságát. A ha-kénti élőfakészletről, az összes fatermésről, az átlagnövedékről, valamint az egy fa átlagos fatömegéről a 3. táblázat tájékoztat. Minden esetben a vastagfát szerepeltetjük a Korsun-féle fatömegetábla szerint (1967). A táblázatból világosan kitűnik, hogy a fatömeg, az átlagnövedék és az egy fa átlagos fatömegének nagysága függ a fajtától, a termőhelytől és az ültetési hálózattól. A legmagasabb fatömeget, átlagnövedéket és egy fa átlagos fatömegét minden esetben az 'I 214' olasznyár adja. A legkisebb különbséget e tekintetben az 'I 214' olasznyár és az óriásnyár között a Čonkáš elnevezésű területen észleltük, amely az óriásnyár optimális termőhelyének számít. Egyébként a termőhely okozta fatömegbeli különbségek lényegesen kisebbek, mint az állományszerűen telepített nárasokban, aminek magyarázatát az intenzív nyárfatermesztésnél alkalmazott rendszeres és teljes talajápolásban látjuk. Eddig a legmagasabb átlagnövedéket *Querceto-Fraxinetum* erdőtípuscsoportozáshoz tartozó, s a Duna hullámterén fekvő Prietrž elnevezésű, 11 éves 'I 214' olasznyáras adta. A Latorca hullámterén létesített óriásnyáras alacsony átlagnövedéke elsősorban a rendkívül tág (10×10 m-es) ültetési hálózat következménye. Aránylag magas fatömegeg és átlagnövedékkel rendelkeznek az *Ulmeto-Fraxinetum populeum* és az *Ulmeto-Fraxinetum carpineum* nedvesebb típusaihoz tartozó területek, amelyekeken pl. az 'I 214' olasznyár átlagnövedéke a legtöbb esetben 20 m³/ha. E tekintetben kivételt képez a szárazabb homoktalajú Jelka terület, ahol az 'I 214' olasznyár 13 éves korban csupán 12,5 m³/ha (ültetési hálózata 6×5,2 m), ill. 18,6 m³/ha (4×4 m) átlagnövedéket ad. Az *Ulmeto-Fraxinetum carpineum*

A nyárfajták fatermési adatai a kísérleti területeken

Sor- szám	Terület megnevezése	Fajta	Kor (év)	Ültetési hálózat m	Előfa- készlet m ³ /ha	Összes fatermes növedék	Átlag- növedék	Átlag- törzs m ³
1.	Prietrž	'I 214'	OLNY 11	6 × 5,2	300,1	300,1	27,3	0,935
2.	Balogszög	ONY	20	10 × 10	167,1	167,1	8,4	1,671
		'I 214'	OLNY 13	6 × 5,2	262,9	262,9	20,2	0,819
				4 × 4	217,5	269,8	20,7	0,697
3.	Čonkáš	ONY	13	6 × 5,2	179,8	179,8	13,8	0,560
				4 × 4	168,8	203,9	15,7	0,541
		HOLNY	13	6 × 5,2	196,5	196,5	15,1	0,612
				4 × 4	167,2	223,2	17,2	0,536
		'I 214'	OLNY 12	6,5 × 6,5	232,0	232,0	19,3	0,979
				4 × 4	220,6	277,8	22,8	0,707
4.	Mogyorószög	ONY	12	6,5 × 6,5	137,2	137,2	11,4	0,579
				4 × 4	127,0	160,2	13,3	0,407
		'I 214'	OLNY 14	6,5 × 6,5	283,0	283,0	20,2	1,194
				4 × 4	307,6	349,8	25,0	0,986
5.	Stará Teheřňa	ONY	14	6,5 × 6,5	181,1	181,1	12,9	0,764
				4 × 4	214,0	249,5	17,8	0,686
				8 × 8	259,6	259,6	18,0	2,305
6.	Selice-Báb	'I 214'	OLNY 20	8 × 4	378,8	423,4	21,2	1,722
				4 × 4	447,3	513,9	25,7	1,278
7.	Jelka	'I 214'	OLNY 13	6 × 5,2	162,7	162,7	12,5	0,507
				4 × 4	172,8	241,7	18,6	0,554
8.	Bofany	'I 214'	OLNY 15	6 × 6	196,8	196,8	13,1	0,707

szár az típusához tartozó, nehéz agyagtalajú Batony területen érhetően alacsonyabb az átlagnövedék is, 15 éves korban 13,1 m³/ha-t tesz ki.

Kutatási eredményeink igazolták, hogy a közepes hálózatban telepített fajták fatömege és átlagnövedéke mindig nagyobb, mint a tág hálózatúaké. Jól bizonyítják ezt a 20 éves Selice-Báb elnevezésű terület eredményei, ahol az 'I 214' olasznyár átlagnövedéke a 4×4 m ültetési hálózat mellett 3,2 m³/ha-ral magasabb, mint a 8×4 m-es hálózatnál, ill. 7,7 m³/ha-ral magasabb mint a 8×8 m esetében. Az értékesebb választékok termesztése viszont tág ültetési hálózatban rövidebb idő alatt lehetséges. Számításaink szerint a gazdaságossági szempontból megengedhető maximális ültetési hálózat az 'I 214' olasznyár esetében 6,5×6,5 m, míg az óriásnyárnál 6×5,2 m lehet.

Az 'I 214' olasznyárra és az óriásnyárra vonatkozó növekedési adatokat összehasonlítottuk a már idézett magyar fatermesztési modell táblákkal. Itt jegezzük meg, hogy a véghasználati hálózatot illetően több esetben nagyobb növőtérrel dolgoztunk (31,2 m²—42,2 m²), míg a közepes ültetési hálózat 4×4 m volt. Mivel kísérleti területeink többsége még nem érte el a vágáskort, szűkösnek tartjuk további megfigyelések végzését.

Az 'I 214' olasznyárnak a Duna hullámterén, a *Querceto Fraxinetum* erdő-típuscsoporthoz tartozó termőhelyen nyert növekedési adatok alapján megállapíthatjuk, hogy ezek a termőhelyek a magyar fatermesztési modell táblák szerint az I. fatermesztési osztályt képviselik. Bár a Latorca hullámterén létesített óriásnyáras fatermesztése a rendkívül tág (10×10 m) hálózat következtében alacsony, tapasztalataink és számításaink szerint 6×5,2 m-es ültetési hálózat mellett 20 éves korban ebben az esetben is elérhető a 400 m³/ha fatömeg, ami szintén az I. fatermesztési osztálynak felel meg. Ugyanakkor az *Ulmeto-Fraxinetum*

populeum, valamint az *Ulmeto-Fraxinetum carpineum* nedvesebb (951, 952. sz.) típusaihoz tartozó termőhelyeken elért növekedési adatok azt mutatják, hogy ezek mind az 'I 214' olasznyárra, mind pedig az óriásnyárra vonatkozólag a II. fatermési osztálynak felelnek meg. Kivételt képeznek a homokos talajú termőhelyek, amelyekeken kedvezőtlen tulajdonságai következtében csak a III. fatermési osztályú nyársak termesztethők (Jelka). Ugyancsak a III. fatermési osztályt képviselik az *Ulmeto-Fraxinetum carpineum* szárazabb típusaihoz (953, 954. sz.) tartozó termőhelyek, amint azt a Bofany elnevezésű terület növekedési adatai is tanúsítják.

Az elmondottakból kitűnik, hogy a megvizsgált termőhelyeink intenzív nyárfatermesztés mellett az idézett magyar fatermesztési modelltablák szerint az I., II. és III. fatermési osztályt képviselik, és így Cifra (1979) értékelése alapján megfelelnek a gazdaságosság követelményeinek. Kutatásaink eredményei ugyanakkor bebizonyították, hogy az intenzív fatermesztési módszerek alkalmazásával lehetővé válik az eredményes nyárfatermesztés a határtermőhelyeken is. Ez azért is fontos, mivel a vízrendezési munkálatok következtében az ilyen jellegű termőhelyek területe az SZSZK-ban jelentősen megnőtt és a dunai vízlepcsőrendszer építésével kapcsolatban a jövőben tovább emelkedik.

Befejezésül szükségesnek tartjuk megemlíteni, hogy az idézett magyar fatermesztési modelltablák használatát az SZSZK területén a szerző kutatási eredményeinek alapján az Erdőgazdasági Kutatóintézet gyorsan növő fajok osztályának munkaközössége alkalmasnak találta. Ennek alapján az Erdőgazdasági Kutatóintézet javasolta az Erdőrendezési Intézetnek a magyar fatermesztési modelltablák használatának bevezetését az 'I 214' olasznyárra, az óriásnyárra, valamint a korai nyárra vonatkozóan.

IRODALOM:

- [1] Cifra, J.: Poloprevádzkové overenie technológie zakladania listnatých lignikultúr. Závěrečná správa. VÚLH Zvolen, 1970, 97 s.
- [2] Cifra, J.: Rentabilita intenzívnych spôsobov pestovania topoľov. Les, 35, 1979, č. 3, s. 112—116.
- [3] Halupa L.—Kiss R.: A nyársak fatömege, fatermése és termesztési modelljei. In.: Keresztesi B. (red.) A nyársak és a fűzek termesztése. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1978. s. 201—231.
- [4] Hančinský, L.: Lesnícka typológia v prevádzkovej praxi. Príroda, Bratislava, 1977, 233 s.
- [5] Kohán, Š.: Optimalizácia technológií pestovania topoľov a vrb na typologickom podklade. Závěrečná správa, VÚLH Zvolen, 1977, 140 s.
- [6] Korsuň, F.: Hmotové a porostní tabulky pro topol. Lesnický časopis, 13, 1967, č. 11, s. 977—992.
- [7] Krébes, G.: Zakladanie topoľových plantáží: so súčasným pestovaním poľnohospodárskych plodín. Závěrečná správa, VÚLH Zvolen, 1963, 80 s.

A lapban megjelent tanulmányok szerzői: Csötönyi József erdőmérnök, MÉM EFH, Budapest; dr. Gál János tanszékvezető egyetemi tanár, EFE, Sopron; dr. Ghimessy László erdőmérnök, ÁB, Budapest; Jereb Katalin tud. segédmunkatárs, ERTI, Budapest; Kiss Miklós erdőmérnök, Tata; Kohán, Stefán ing. önálló tud. munkatárs, Erdőgazdasági Kutatóintézet, Zólyom (CSSR); Molnárka János toxikológus gyógyszerész, gombaszakértő, Óriszentpéter; dr. Papp Tivadar erdészetvezető, Mecseki EFAG, Árpádtető; dr. Rácz József egyetemi docens, EFE, Sopron; dr. Solymos Rezső tud. főosztályvezető, ERTI, Budapest; Szentkúti Ferenc, Erdőrendezési Iroda vezetője, Pécs.